

Smalle theeplant (*Gymnocoronis spilanthoides*)

Foto: Edu Boer

Bron: NVWA

[Smalle theeplant](#) is een meerjarige oeverplant die opgaande stengels kan vormen die tot 1,5 m hoog zijn. De stengel is bleekgroen, rond of 6- tot 8-hoekig en hol. De bladeren staan tegenover elkaar, zijn lancetvormig met gegolfde bladranden, ze zijn 5-20 cm lang. De plant vormt witte bloemen. De plant groeit meestal vanuit de oever en vormt van daaruit grote drijvende matten, maar zij kan ook volledig onder water voorkomen.

De plant lijkt op [alligatorkruid](#) (*Alternanthera philoxeroides*), maar die plant heeft compactere bloemen met kortere kroonbladen en de bladeren zijn korter.

Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2019: smalle theeplant komt alleen voor op twee plaatsen in Italië en in thermisch vervuild water in Hongarije. In 2019 is de plant in Nederland (Utrecht) gevonden en verwijderd.

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

Smalle theeplant vormt grote drijvende matten. Door zijn holle stengel kan de plant groeien over het oppervlak van ondiep, langzaam stromend water of op drassige plekken. In gebieden waar smalle theeplant invasief is, is schade te verwachten zoals het verdringen van inheemse soorten, het verlagen van het zuurstofgehalte van het water en belemmering van de doorstroming van water.

Effect op ecosysteemdiensten^[2]

De plant kan zich mogelijk vestigen in rijstteelten. De drijvende matten kunnen ontwateringssystemen of irrigatiekanalen blokkeren.

Overige effecten

Dichte matten van de plant verhinderen recreatieve activiteiten op het water en belemmeren de toegang tot het water.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van deze soort op de Unielijst van [EU-verordening 1143/2014](#).

Bron: [Europese risicobeoordeling](#)

Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2019: smalle theeplant komt niet voor in de Nederlandse natuur en de verwachting was dat de plant zich in het huidige klimaat niet kan vestigen. Toch is in 2019 in stedelijke gebied waargenomen dat planten zich hadden verspreid en de winter hadden overleefd. Deze planten zijn verwijderd. Bij het meest extreme klimaatscenario dat in de Europese risicobeoordeling is doorgerekend, is het klimaat in 2070 in Nederland zekergeschikt voor vestiging.

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

Bij het huidige klimaat zijn geen effecten te verwachten.

Wet- en regelgeving

[EU-verordening 1143/2014](#)

Smalle theeplant staat sinds augustus 2019 op de Unielijst van invasieve exoten. Een soort die op de EU-lijst staat, mag o.a. niet meer worden verhandeld. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen. Het houden van deze soorten in botanische collecties is alleen mogelijk voor (wetenschappelijk) onderzoek of ex-situ bewaring. Hiervoor moet een vergunning worden aangevraagd bij [RVO.nl](#).

Wat te doen?

Wanneer smalle theeplant in een (botanische) tuin aanwezig is, mag hij blijven staan, maar de plant mag zich niet vermeerderen. Het verwijderen van planten is de meest effectieve maatregel om verspreiding naar de omgeving te voorkomen.

Het is onduidelijk of smalle theeplant zich kan vestigen in Nederland. Als de plant verwilderd wordt waargenomen, is het advies de planten zo snel mogelijk te verwijderen. Als smalle theeplant eenmaal gevestigd is, is de plant moeilijk te bestrijden met herbiciden omdat daarmee alleen de bovengrondse delen worden behandeld; de ondergedoken delen worden niet gedood en kunnen opnieuw uitgroeien. Kleine populaties kunnen handmatig of mechanisch bestreden worden, waarbij verspreiding via fragmentatie voorkomen moet worden. Nazorg is noodzakelijk om eventuele kieming van zaad en uitgroeï van fragmenten te verwijderen.

Meer info over smalle theeplant

Oorsprongsgebied

Smalle theeplant is oorspronkelijk afkomstig uit Zuid-Amerika (Brazilië, Argentinië, Paraguay, Uruguay Bolivia en Peru).

Habitat

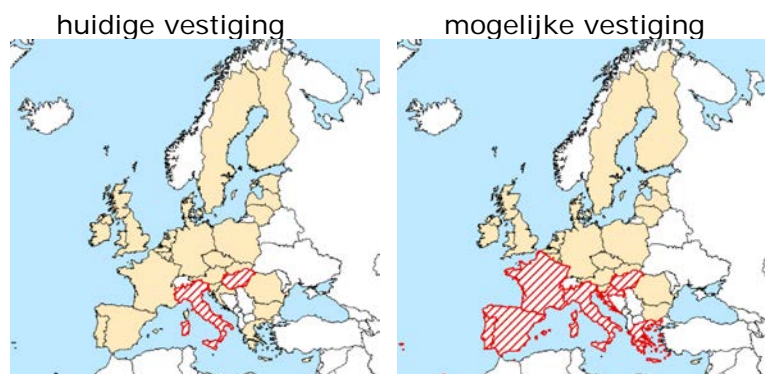
De plant groeit in langzaam stromend water of getijdengebieden, reservoirs, vijvers, meren en kanalen. Smalle theeplant groeit ook in moerassen, vooral als het water voedselrijk is. De plant heeft een tropisch, subtropisch of warm-gematigd klimaat nodig en gedijt het beste bij temperaturen van 15-30°C. De plant lijkt echter ook vorstbestendig te zijn.

Introductieroute Europa

Smalle theeplant is in Europa geïntroduceerd als aquarium- en vijverplant. Door het weggooien van de plant in openbaar water komt de plant in de natuur. Andere mogelijke, minder waarschijnlijke, introductieroutes zijn meeliften met geïmporteerde machines voor onderhoud waterwegen en met watersportuitrusting.

Aanwezigheid in EU

Smalle theeplant komt alleen voor op twee plaatsen in Italië en in Hongarije in water met een hogere temperatuur (thermisch vervuild) en is recent waargenomen in stedelijk gebied in Nederland. De verwachting is dat plant zich ook kan vestigen in het mediterrane gebied: Frankrijk, Griekenland, Kroatië, Portugal en Spanje. Het is echter niet uitgesloten dat dit toch een groter (meer noordelijk gebied) kan zijn, omdat de soort mogelijk vorst tot -5 °C zou kunnen overleven. Bij het meest extreme klimaatscenario dat in de Europese risicobeoordeling is doorgerekend, is het klimaat in 2070 in Nederland zeker geschikt voor vestiging.

Introductieroute Nederland

Smalle theeplant is in Nederland gekweekt en verhandeld.

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Smalle theeplant is in Nederland verhandeld. De kans op introductie is verminderd sinds de plaatsing op de EU-lijst in 2019. De plant heeft zich nog niet gevestigd in Nederland. Bij het huidige klimaat lijkt de kans daarop aanwezig. Vermeerdering vindt plaats door middel van zaadvorming en vegetatief door fragmentatie. Stengeldelen kunnen wortels vormen uit de knopen en weer uitgroeien tot een nieuwe plant.

De plant vormt niet veel zaad, maar het zaad is lang kiemkrachtig, mogelijk meer dan 16 jaar als zaden niet aan licht zijn blootgesteld. Verspreiding van zaad en plantendelen vindt plaats door stromend water.

Bronnen

[Europese risicobeoordeling](#)

<https://waarneming.nl/species/299903/observations/>

[Valk, van der O.M.C., C.J. van Dijk, P.J. Rijk en M.N.A. Ruijs, 2018. *Kostenraming van exoten voor tweede update van de Unielijst \(EU-1143/2014\)*. Wageningen, Wageningen Economic Research, Nota 2018-033.](#)

[q-bank invasive plants](#)

Laatste update: 2-12-2019